

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/773/2015
Identifikačné číslo spisu:	1314226448
Dátum vydania rozhodnutia:	08.10.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1314226448.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého: F. K., nar. X. augusta XXXX, bytom K. t.č. umiestnený v O. fakultnej nemocnici s poliklinikou G. - H., X. 1, G., zastúpený kolíznym opatrovníkom Úradom práce sociálnych vecí a rodiny, so sídlom Bratislava, Vázovova 7/a, právne zastúpený spoločnosťou Advokátska kancelária Mgr. Marek Benedik, s.r.o., so sídlom Rudnayovo námestie 1, 811 01, Bratislava - Staré Mesto, IČO: 47 247 959, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Marek Benedik, dieťa rodičov: S. K., bytom K. a F. K., bytom K. o vyslovenie prípustnosti prevzatia do ústavu zdravotníckej starostlivosti, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 37 Pú 1/2014, o dovolaní maloletého proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 22. decembra 2014 sp. zn. 11 CoP 596/2014, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 22. decembra 2014 sp. zn. 11 CoP 596/2014 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava III (ďalej aj „súd prvého stupňa“) v zmysle § 191b O.s.p. uznesením z 8. decembra 2014, č.k. 37 Pu 1/2014-13 začal konanie o vyslovenie prípustnosti prevzatia v ústave zdravotníckej starostlivosti maloletého F. K., nar. 7. augusta 1997 (ďalej aj „maloletý“), uznesením z 9. decembra 2014, č.k. 37 Pu 1/2014-15 ustanovil maloletému v danom konaní opatrovníka, a to Úrad práce sociálnych vecí a rodiny, so sídlom Bratislava, Vázovova 37 s poukazom na § 31 Zákona o rodine č. 36/2005 Z.z. (ďalej aj „Zákon o rodine“).

Súd prvého stupňa uznesením z 9. decembra 2014, č.k. 37 Pu 1/2014-35 rozhodol, že k prevzatíu maloletého do ústavu zdravotníckej starostlivosti Detská fakultná nemocnica s poliklinikou Bratislava - Kramáre, Limbova 1, Bratislava došlo zo zákonných dôvodov. Žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov konania nepriznal.

Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) odvolanie zvoleného zástupcu maloletého proti uzneseniu o ustanovení opatrovníka a uzneseniu, ktorým súd prvého stupňa vyslovil, že k prevzatíu do ústavu zdravotníckej starostlivosti došlo zo zákonných dôvodov uznesením z 22. decembra 2014 odmietol ako odvolanie podané neoprávnenou osobou podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. V odôvodnení

uviedol, že tým, že občianske právo všeobecne a ani zákon o rodine nepozná delenie spôsobilosti na právne úkony medzi zákonného zástupcu a zastúpeného - maloletého (schválenie právneho úkonu zastúpeného zákonným zástupcom), môže právny úkon platne urobiť buď sám maloletý, nakoľko je primeraný jeho veku a rozumovej a vôľovej vyspelosti alebo výlučne zákonný zástupca za maloletého. Podľa odvolacieho súdu na udelenie plnomocenstva maloletý nemal procesnú spôsobilosť, rovnako ako i na podanie odvolania proti obom napadnutým uzneseniam súdu prvého stupňa.

Uznesenie odvolacieho súdu napadol maloletý z dôvodu, že postupom odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa došlo k vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. účastníkovi konania bola odňatá možnosť konať pred súdom. V dovolaní uvádza, že z odôvodnenia odvolacieho súdu nie je zrejmé, v tomto smere nemá odôvodnenie potrebnú vypovedaciu schopnosť, či problém spočíva v tom, že maloletý vôbec nemôže mať právneho zástupcu popri zákennom zástupcovi (čomu by nasvedčoval argument súdu, že ochrana práv je zabezpečená zastupovaním maloletého zákonným zástupcom), alebo že problém spočíva v tom, že ako splnomocniteľ bol označený účastník konania zastúpený zákonným zástupcom alebo že zákonný zástupca nebol v mene maloletého oprávnený udeliť plnomocenstvo advokátovi na jeho zastupovanie. Nech chcel podľa maloletého odvolací súd povedať čokoľvek z uvedeného, odporuje to čl. 47 ods. 2 Ústavy SR, čl. 37 písm. d/ Dohovoru o právach dieťaťa a § 25 ods. 1 O.s.p. a predstavuje neprípustný formalizmus, ktorý v materiálnom právnom štáte (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR) a v prípade materiálne chápanej súdnej ochrany nemá miesto. Ďalej uviedol, že skutočnosť, že ako splnomocniteľ bol na plnomocenstve uvedený účastník konania zastúpený svojim zákonným zástupcom, je logické, pretože je v súlade s tým, že zástupcu si volí účastník konania a v prípade, ak takýto procesný úkon nemôže urobiť, vykoná ho jeho zákonný zástupca. Zákonný zástupca však nekoná vo vlastnom mene, pretože nie je účastníkom konania, ale v mene účastníka konania, pretože ten je účastník konania. Maloletý poukazuje na skutočnosť, že plnomocenstvo podpísal skutočne zákonný zástupca, a preto neexistoval relevantný dôvod pre odmietnutie odvolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr to, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle § 239 O.s.p. platí, že dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ prvá veta O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Maloletým je v danom prípade napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania, teda rozhodnutie, ktoré nevykazuje znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Jeho dovolanie preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Vzhľadom na to by prípustnosť dovolania maloletého prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť

konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné.

Maloletý procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Maloletý namieta, že konanie je v danom prípade postihnuté závažnou procesnou vadou, lebo v konaní mu bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je taký nesprávny, procesné ustanovenia porušujúci postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníma možnosť pred ním konať a v konaní uplatňovať (realizovať) procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. O takúto vadu ide aj vtedy, ak odvolací súd odmietne odvolanie ako podané neoprávnenou osobou (§ 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), hoci podmienky pre tento postup neboli splnené. Maloletý v dovolaní uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. a tvrdil, že v konaní došlo k uvedenej vade.

K tomu, aby odvolanie malo právne účinky a aby na jeho základe vznikli procesné vzťahy, musí vyhovovať požiadavkám, ktoré ustanovuje Občiansky súdny poriadok. Ten v ustanovení § 201 ustanovuje, že subjektom legitimovaným na podanie odvolania je účastník, pokiaľ to zákon nevyklučuje. Na podanie odvolania je teda procesne legitimovaný subjekt, ktorý bol účastníkom konania, ktoré sa skončilo rozhodnutím prvostupňového súdu.

V občianskom súdnom konaní sú účastníkmi konania navrhovateľ (žalobca) a odporca (žalovaný) alebo tí, ktorých zákon za účastníkov označuje (§ 90 O.s.p.) a v konaní, ktoré možno začať i bez návrhu, aj tí, o právach a povinnostiach ktorých sa má konať (§ 94 ods. 1 O.s.p.).

Hmotnoprávne ustanovenie § 8 Občianskeho zákonníka a procesnoprávne ustanovenie § 20 O.s.p. je potrebné vnímať len v ich vzájomnom vzťahu. Nielen procesne nespôsobilá osoba ale aj maloletý, ktorý pre obmedzenú procesnú spôsobilosť v konaní nemôže konať sám, musí byť v konaní zastúpený. V praxi môžu v prípade účasti maloletého v civilnom konaní nastať v zásade dve situácie. Prvou je prípad, že maloletý má podľa posúdenia súdu na dané konanie dostatočnú procesnú spôsobilosť, druhým, že procesná spôsobilosť maloletého na samostatné konanie nepostačuje. Posúdenie dostatku procesnej spôsobilosti maloletého na dané konanie je zásadnou otázkou, no nesprávna odpoveď privodí porušenie ústavno-procesných práv maloletého v ďalšom konaní. V zmysle § 22 O.s.p. fyzická osoba, ktorá nemôže konať pred súdom samostatne, musí byť zastúpená zákonným zástupcom. To neplatí, ak tento zákon ustanovuje inak. To znamená, že ak maloletý nemá dostatočnú spôsobilosť na dané konanie, bez ďalšieho za neho v konaní pred súdom koná jeho zákonný zástupca.

Občianskoprávna i rodinnoprávna úprava umožňuje zastúpenému maloletému účastníkovi občianskoprávneho konania vykonať procesné úkony prostredníctvom zástupcu s takými istými účinkami, akoby úkon urobil sám, ak by naň bol procesne spôsobilý, pričom zástupca prejavuje voči súdu svoju vôľu v mene a na účet zastúpeného maloletého.

Podľa § 31 ods. 1 Zákona o rodine rodičia zastupujú maloleté dieťa pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilé. Toto ustanovenie zákona o rodine je doplnené odkazom na ust. § 9 Občianskeho zákonníka, teda ide o zastupovanie maloletého v prípadoch, keď s ohľadom na svoj vek nemá pre vykonanie daného hmotnoprávneho, či procesnoprávneho úkonu dostatočnú spôsobilosť na právne úkony, resp. dostatočnú procesnú spôsobilosť.

Maloletý sa môže nechať zastúpiť advokátom rovnako ako akýkoľvek iný účastník, t.j. podľa ustanovení občianskoprávneho súdneho poriadku o zastupovaní na základe plnomocenstva. Samotný postup udeľovania plnomocenstva však môže byť špecifický. Zastupovanie na základe plnomocenstva

prichádza do úvahy v prípade, ak maloletý môže konať za seba sám (je na úkon spôsobilý, má teda dostatočnú rozumovú a vôľovú vyspelosť), ale nechce konať sám, alebo ak maloletý nemôže konať za seba sám (nie je na vykonanie daného úkonu spôsobilý) a jeho zákonní zástupcovia nechcú konať za neho sami. V týchto prípadoch sa môžu dať tieto osoby zastúpiť. Podľa § 31 ods. 1 Občianskeho zákonníka pri právnom úkone sa možno dať zastúpiť fyzickou alebo právnickou osobou. V splnomocnení sa uvedenie rozsah, v akom má splnomocnenec konať.

Pri zastupovaní maloletého prostredníctvom splnomocnenia často vzniká otázka, kto plnomocenstvo udeľuje, resp. nakoľko zastúpeným bude maloletý, kto maloletého zastúpi pri tomto úkone, alebo či pri takomto úkone zastúpený byť musí. Ak maloletý nie je spôsobilý na udelenie plnomocenstva, je zrejmé, že vzhľadom k tomu, že udelenie plnomocenstva je úkon hmotnoprávny, za maloletého bude konať ten, kto je jeho zástupcom v zmysle hmotného práva, a to v prvom rade rodič.

V prípade, ak musí byť maloletý pri udeľovaní plnomocenstva zastúpený zákonným zástupcom, podpíše plnomocenstvo za splnomocniteľa, ktorým je maloletý, sám zákonný zástupca s tým, že z takéhoto úkonu by malo byť zrejmé, že splnomocniteľom je maloletý, za ktorého koná zákonný zástupca (alebo opatrovník), a splnomocnencom iná osoba alebo advokát. Je to tak preto, že zástupcu si volí účastník konania a v prípade, ak takýto procesný úkon nemôže urobiť, vykoná ho jeho zákonný zástupca. Zákonný zástupca koná v mene účastníka konania, čo je v súlade s podstatou inštitútu priameho zastúpenia. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že takéto udelenie plnomocenstva a zastupovanie maloletého advokátom nie je v rozpore s nedelením spôsobilosti na právne úkony medzi zákonného zástupcu a zastúpeného - maloletého. Udelené plnomocenstvo deklaruje právo maloletého nechať sa zastupovať advokátom, ktoré využil a vzhľadom k tomu, že plnomocenstvo nemohol udeliť sám, jeho zákonný zástupca - otec, vykonal úkon udelenia plnomocenstva za neho v jeho mene. Nie je totiž sporné, že účastník konania nebol oprávnený udeliť plnomocenstvo sám, ale reálne tak mohol urobiť za neho len jeho zákonný zástupca (a to z dôvodu, že v relevantnom čase sa účastník konania nachádzal v detencii ústavu).

Postupom odvolacieho súdu, ktorý odmietol odvolania maloletého, bola maloletému odňatá možnosť konať pred súdom a porušené právo maloletého na spravodlivý proces a práva na osobitnú (privilegovanú) ochranu maloletého garantovanú Ústavou Slovenskej republiky v čl. 47 ods. 2. Rozhodnutie, ktoré bolo vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť totiž považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky ho preto zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.